

TÖÖINSPEKTSIOON

TÖÖTAJA MEELESPEA

Autor: OÜ Mitu juttu

Keeletoimetaja: Agentuur La Ecuador OÜ

Kujundus: Agentuur La Ecuador OÜ

Fotod: Tööinspeksioon, stock.adobe.com

Trükk: Agentuur La Ecuador OÜ

© Tööinspeksioon, 2017

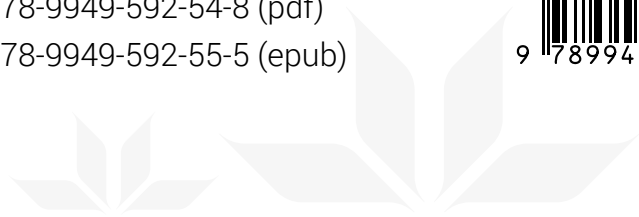
Teine kordustrükk.

ISBN 978-9949-592-53-1 (trükis)

ISBN 978-9949-592-54-8 (pdf)

ISBN 978-9949-592-55-5 (epub)

ISBN 978-9949-592-53-1

Sisukord

I	ENNE TÖÖLE ASUMIST	5
II	TÖÖLEPING	10
III	TÖÖL	14
IV	TÖÖLEPINGU LÕPPEMINE	24
V	TÖÖINSPEKTSIOON	26

Mis on töö?

Töö on inimese tegevus, millel on eesmärk ja millest on kasu.
Töö tulemuseks on toode, teenus või keskkonna puhtus.
Töö võib olla tasuline või tasuta.

Selles trükises on juttu tööst, mille eest makstakse raha.

I ENNE TÖÖLE ASUMIST

Tahad tööle minna?

Missugust tööd sa tahad teha?

Kas sulle sobib istuv töö või meeldib sulle ringi liikuda?

Kas sa töötad meelsamini üksinda või tahad inimestega suhelda?

Kas sa vajad töötamiseks vaikust või sobib ka lärmakam ümbrus?

Kas sulle meeldib töötada hommikul või õhtul?

Kui kaua sa suudad järjest töötada?

Mida sa oskad teha?

Kas sa oled lõpetanud mõne kooli?

Kas sa oled käinud koolitustel?

Kas sul on hobisid?

Kas sa oskad midagi eriti hästi?

Oma töövõime hindamiseks võid pöörduda Eesti Töötukassasse (**www.tootukassa.ee**).

Kui sulle pakutakse tööd:

Kas sa tead täpselt, kes on su tulevane tööandja?

Kas see firma maksab korralikult makse ja töötasusid?

Kui ettevõttel on maksuvõlad,
ei pruugi ta ka sulle töö eest tasu maksta.

Räägi tööle mineku soovist oma sugulaste,
sõprade ja tuttavatega.

Küsi neilt nõu.

Ettevõtte tausta on võimalik kontrollida
e-äriregistrist (www.rik.ee/et/e-ariregister)
või krediidiinfost (www.krediidiinfo.ee).

Töövestlus

Enne tööle asumist ja töölepingu sõlmimist toimub töövestlus.

Töövestlusel kohtud sa tööandjaga.

Tööandja on firma. Seda esindab firma juht või sinu otsene ülemus.

Tööandja räägib, mida ta sinult ootab.

Ta tutvustab tööülesandeid ja reegleid, mida tuleb täita.

Kui miski jääb segaseks, küsi üle.

On oluline, et sa mõistaksid, mida see töö endast kujutab.

Sina pead rääkima, mida sina oma uuel töölt ootad.

- Ole aus!
- Ära varja oma oskusi!
- Ära valeta oskuste ja kogemuste kohta, mida sul pole!
- Ole julge!
- Sa ei pea vastama küsimustele, mis ei puuduta sinu tööd (liiga isiklikud küsimused).

Sinu erivajadused

Erivajadused on puuded ja haigused, millega sa pead iga päev hakkama saama.

Sinu erivajadused on sinu delikaatsed isikuandmed, mida teised teadma ei pea.

Tööandja peab teadma sinu erivajadustest, mis on seotud sinu tööga.

Kui sa vajad pidevalt ravimeid või sul esineb haigushooge, pead sellest tööandjale rääkima.

TUGIISIK

Tööstlusele minnes võid sa endale töötukassa kaudu appi kutsuda tugiisiku.

Tugiisik aitab sul täpselt aru saada töö tingimustest, sinu õigustest ja kohustustest.

Tugiisik võib olla sinu tuttav, kolleeg või töötukassa soovitatud inimene.

Tugiisik võib sind saata esimestel tööpäevadel, väljaõppel ja koolitustel.

Vajaduse korral saad kasutada tugiisiku abi kuni 1000 tundi aastas.

Tugiisik aitab sind, kuid ei tee sinu eest tööd ära!

Täpsemalt uuri veebilehelt **www.tootukassa.ee**.

II TÖÖLEPING

Tööleping on dokument, kus on kirjas sinu õigused ja kohustused töötades.

Tööleping tuleb sõlmida enne tööle asumist.

Töölepingus on kaks poolt: tööandja ja töötaja.
Tööandja on tööd andev firma ja selle esindaja.
Töötaja oled sina.

Tööleping sõlmitakse alati kirjalikult kahes eksemplaris.
Üks eksemplar jääb sulle ja teine tööandjale.
Töölepingut saab hiljem muuta vaid mõlema poole nõusolekul.
Mõlemad pooled peavad lepingu kinnitama oma allkirjaga.

Sa pead täpselt aru saama, millele alla kirjutad.

Ära kunagi anna oma allkirja, kui lepingust täielikult aru ei saa!

Ole julge ja küsi, kui sulle jääb miski arusaamatuks.

Tööleping on üldjuhul tähtajatu.
See tähendab, et on märgitud töö algus, aga mitte lõpp.
Tähtajalises töölepingus on märgitud töö algus ja lõpp.
Tähtajalist töölepingut ei tohi pikendada rohkem kui üks kord viie aasta jooksul.
Samalaadi töö tegemiseks ei tohi tähtajalisi töölepinguid sõlmida üle kahe korra järjest, kui nende vahele jääb alla kahe kuu.

Töölepingus on määratud töö- ja puhkeaeg.
Töölepingus on kirjas töötasu ja palgapäev.
Tööandja peab tagama töötajale turvalised ja ohutud töötingimused.
Tööandja annab töötajale töövahendid.
Tööleping lõpetatakse seaduse kohaselt.

TÖÖTINGIMUSED:

Töötamise ruum

Töövahendid

Töölepingu olulised tingimused

Töölepingus on kirjas:

- töötingimused,
- tööülesanded,
- tööaeg,
- töökoht,
- töötasu.

Töölepingus võib kokku leppida ka muudes tingimustes, mida lepingupooled tähtsaks peavad.

Tööülesannete kirjeldus

Tööülesanded kirjutatakse töölepingusse või ametijuhendisse.

Tööandja peab andma töötajale tööd.

Töötaja peab tegema tööd tööandja reeglite järgi.

Teised töö tegemiseks sõlmitavad lepingud – teenuse osutamise lepingud

Töövõtuleping on leping ühekordse tellimuse täitmiseks.

See tähendab, et on määratud tellimuse täitmise või töö valmimise aeg.

Tasu ja tingimused tuleb eraldi kokku leppida.

Töövõtulepingu täitmine võib toimuda ka tasuta.

Töövõtulepinguga pole ette nähtud puhkust ega hüvitisi.

Lepingupooli nimetatakse töövõtjaks ja tellijaks.

Käsundusleping on leping ühe või mitme konkreetse ülesande täitmiseks.

Lepingupooli nimetatakse käsundisaajaks ja käsundiandjaks.

Teenuse osutamise lepingute puhul on töötegijal vähem õigusi, aga rohkem vastutust.

Eelista alati töölepingut!

III TÖÖL

Töö sobivus

Kuidas teada saada, kas see töö sobib sulle?

Proovipäev

Tasuta proovipäevi ei ole olemas.

Töötaja proovimiseks on katseaeg.

NB! Vaid siis, kui otsid tööd töötukassa kaudu, võid saada tasuta ühe päeva proovida pakutaval töökohal töötamist.

Tööandja ise ei tohi nõuda sinult tasuta proovipäevi.

Kui sa teed tööd ja firma saab sellest kasu, siis pead saama ka tasu (v.a tasuta proovipäev töötukassa kaudu).

Katseaeg

Töö sobivuse hindamiseks on katseaeg.

Katseaeg kestab kuni neli kuud.

Katseajal võivad mõlemad pooled lõpetada töösuhte vähemalt 15 päeva ette teatades, teised õigused ja kohustused ei muutu.

Sina võid tahta lahkuda, kui töö on sinu jaoks raske või ei meeldi sulle töökeskkond.

Mõttele hoolega järele, enne kui lahkuda otsustad.

Uut tööd leida ei ole lihtne.

Tööandja võib soovida sinu lahkumist, kui ta ei ole sinu tööga rahul.

Katseaja jooksul otsustatakse, kas sa sobid sellele tööle.

Juhendamine ja väljaõpe

Tööandja peab uuele töötajale korraldama juhendamise ja esmase väljaõppe.

See on vajalik selleks, et sa oma tööga hästi hakkama saaksid.

Juhendaja tutvustab sulle sinu tööülesandeid ja õpetab sind esimestel päevadel.

Sa pead kõike täpselt mõistma, sest hiljem pead oma tööga ise hakkama saama.

Küsi julgelt, kui sa millestki aru ei saa.

Võta alati vastu kõik koolitused, mida tööandja pakub ja mis sulle on tasuta.

Töökeskkond

Töö tegemise koht

Töö tegemise kohas ehk töökohas teed sa oma tööd.

Töökoht ja selle suurus sõltub ametist.

Püsi oma töökohal, ära uudista ringi.

Hoia oma töökoht korras.

PUUDEGA TÖÖTAJAD

Kui vaja, peab tööandja puudega inimese töökohta kohandama ja andma sobivad töövahendid.

Puudega inimene peab saama kergesti liikuda olmeruumides (puhkeruum, WC).

Vaimupuude või psüühikahäirega töötajatel pole tavaliselt vaja töökoha kohandamist ega erilisi abivahendeid töötamiseks.

Töövahendid

Tavaliselt annab tööandja sulle töövahendid.

Kasuta neid ainult nii, nagu peab.

Ära jäta oma töövahendeid vedelema.

Kui tööandja annab sulle kaitsevahendid, pead neid kindlasti kasutama.

Kaitsevahendid on näiteks kiiver, kummikindad, spetsiaalne riietus jne.

Kaitsevahendid on sinu enda tervise kaitseks.

Inimesed, kellega suhtled

Tööl pead sa suhtlema ka teiste inimestega.

- Ole alati viisakas!
- Ära lobise töö ajal.
- Ära ütle kellelegi halvasti ka siis, kui tuju on paha.
- Ära sega teisi töötamisel.
- Küsi abi, kui vaja.
- Aita teisi, kui vaja.
- Ära tee teiste eest nende tööd ära.

Töö- ja puhkeaeg

Tööaeg

Tööaeg on aeg, mil töötaja peab oma tööd tegema.
Täistööaeg on 40 tundi nädalas ehk 8 tundi päevas.

Kui töötaja töötab esialgu kokkulepitust ajaliselt rohkem, on tegemist ületunnitööga.
Ületunnitöö eest tuleb maksta lisatasu või anda töötajale tasulist vaba aega.

Töötada võib ka osalise tööajaga.
Osaline tööaeg on täistööajast lühem aeg.

Tööandja määrab tööpäeva alguse ja lõpu, lõunavaheaja ja puhkepauside aja.

Need tuleb kirjutada töökorralduse reeglitesse ja neist tuleb kinni pidada.

Kui tööpäev kestab rohkem kui 6 tundi, peab töötaja saama vähemalt ühe 30-minutilise puhkepausi.

Tööandjal on õigus tööaegu muuta, arvestades ka töötajate huvidega.

Puhkeae

Puhkeae on sinu aeg.

Puhkeae on seadusega ette nähtud.

Puhkeajal tuleb tööst puhata:

olla koos perega, kohtuda sõpradega, tegeleda hobidega jne.

Puhkeae algab pärast tööpäeva lõppu ja lõpeb enne järgmise tööpäeva algust.

Puhkus

Sul on õigus igal aastal saada tasulist puhkust vähemalt 28 päeva.

Esimest korda võid puhkust saada siis, kui oled töötanud vähemalt 6 kuud.

Puhkus on selleks, et valmistuda järgmiseks tööperioodiks.

Puhkust tuleb kindlasti kasutada.

Isegi siis, kui sa väsimust ei tunne.

Kui soovid puhkust, teata sellest tööandjale vähemalt 14 kalendripäeva varem.

Kui Sul on osaline või puuduv töövõime, on Sinu puhkuse pikkus 35 päeva.

Tervisekontroll ja töötervishoiuarst

Töötaja peab läbima tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures, kui

- töökohal on vali müra või palju tolmu;
- töökohas on väga kõrge või väga madal temperatuur;
- töös puututakse lähedalt kokku ohtlike või mürgiste ainetega;
- töö on füüsiliselt raske;
- töö nõuab sundasendit või sundliigutusi;
- üle poole tööajast töötatakse arvutiga.

Küsi kindlasti tervisekontrolli, kui sul tekib töötades halb enesetunne.

Töötervishoiuarstile tuleb rääkida ausalt oma tervisest ja töökogemustest.

Töötervishoiuarst hoiab saladuses sinu isikuandmed, mis pole tööga seotud.

Tööandja saab teada vaid nendest tervisemuredest ja erivajadustest, mis mõjutavad sinu töötamist.

Tervisekontroll peab toimuma tööajast ja tööandja kulul.

Pärast tervisekontrolli võib töötervishoiuarst anda soovitusi töökoha kohandamiseks.

Töötervishoiuarsti soovitusi tuleb järgida.

Vajaduse korral muudetakse sinu töötingimusi ja vahetatakse välja töövahendid.

TÖÖTASU

Täistööaeg on 40 tundi nädalas ehk 8 tundi päevas.

Riik kehtestab igal aastal töötasu alammäära, millest vähem tööandja maksta ei tohi.

Kui töötad täistööajaga, on sul õigus saada vähemalt töötasu alammäära.

Töötasust arvestatakse maksud maha.

Tööandja peab maksma lisatasu, kui töötaja töötab ööajal, riigipühal või teeb ületunnitööd.

Tööandja võib maksta ka lisatasusid, kui töötaja on oma tööd hästi teinud.

Töötajal on õigus nõuda palgatõendit.

MIS ON VABATAHTLIK TÖÖ?

Vabatahtlik töö on tasuta töö, mida tehakse kellegi abistamiseks.

Vabatahtlikku tööd võid teha oma vabast ajast.

Tasuta töötamine oma töökohal ei ole vabatahtlik töö.

Töötasu makstakse palgapäeval.

Tööandja määrab kuupäeva, millal palka makstakse.

Üldjuhul makstakse töö eest tasu pangakontole.

Töötasu peab laekuma pangakontole palgapäeval.

Eelista pangaülekannet, mitte sularaha!

Sinu kohustused

- Tule tööle õigel ajal.
- Tee tööd tööajal ja töökohas.
- Puhka puhkepausi ajal.
- Täida tööandja korraldusi.
- Tee koostööd teiste töötajatega.
- Hoolitse oma välimuse eest.
- Kui sind miski töötamisel häirib (valjuhäälnine raadio, kolleegi käitumine), räägi sellest tööandjale.
- Kui jääd haigeks, teata sellest kohe tööandjale – helista või saada e-kiri.
- Kui sul on küsimusi, pöördu oma juhendaja või tööandja poole.

Töö tegija on oma töö esindaja.

IV TÖÖLEPINGU LÕPPEMINE

Tähtajatut töölepingut võib lõpetada ainult seaduse järgi.
See on töölepingu erakorraline ülesütlemine.
Tähtajaline tööleping lõpeb tähtaja möödumisel.

Kui sina soovid töölt lahkuda,
pead sellest tööandjale teatama vähemalt 30 päeva varem.
Sa pead selgitama, miks soovid töölt lahkuda.
Tööandja võib soovida töölepingu erakorraliselt üles öelda,
kui sa ei saa oma tööga hakkama või käitunud halvasti.
Töölepingu lõppemisel
peab tööandja maksma töötajale
väljateenitud tasu ja hüvitise kasutamata puhkuse eest.

Koondamine

Koondamine on töölepingu lõppemine,
kui tööandjal pole töötajale senistel tingimustel tööd anda.
Koondada ei tohi rasedat, raseduspuhkusel olijat või töötajat,
kellel on õigus raseduspuhkusele.
Koondamisel peab tööandja maksma töötajale
ühe kuu palga ulatuses hüvitist.

Töölt lahkudes võid kaasa võtta vaid oma isiklikud asjad.

V TÖÖINSPEKTSIOON

Kui sa pole oma tööandja otsustega rahul,
võid pöörduda Tööinspektsiooni.

Tööinspektsioon aitab nii töötajat kui ka tööandjat.

Tööinspektsioon ei karista,
vaid aitab leida lahendusi.

Tööinspektsioon tegeleb töötervishoiu,
tööohutuse ja töösuhete küsimustega.

Töötaja ja tööandja vaidlused lahendab töövaidluskomisjon.
See on kiirem ja odavam kui kohtu poole pöörduda.

Tööinspektsiooni infotelefonilt 640 6000
saab nõu küsida igal tööpäeval kell 9.00–16.30.

Juristile saab esitada küsimusi ka e-posti teel **jurist@ti.ee**.

Töötukassa

Töötukassa aitab sind töö otsimisel ja oma oskuste hindamisel.
Info telefonil 15501 ja kodulehel **www.tootukassa.ee**.

Tööelu tekitab küsimusi?

Tööinspeksioon teab vastuseid!

VAATA

Tööinspeksiooni kodulehte www.ti.ee ja
Tööelu portaali www.tööelu.ee

HELISTA

juristi infotelefonile **640 6000**
igal tööpäeval kella 9.00–16.30

KASUTA

kliendiportaali eti.ti.ee

KIRJUTA

jurist@ti.ee

KUTSU

töökeskkonna konsultant
oma ettevõttesse ti@ti.ee

TÖÖINSPEKTSIOON

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

TÖÖELU
www.tööelu.ee